

ИНТЕРВЈУ

ЈЕЛИЦА МИНИЋ, ЗАМЕНИЦА ГЕНЕРАЛНОГ СЕКРЕТАРА САВЕТА ЗА РЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ

Амерички су интереси ипак негде другде

Тачно се могло чути како званичницима ЕУ у среду ујутру, након што су стигле пре све званичне потврде да је Барак Обама изборио други председнички мандат, пада камен са срца на бриселски бетон. Иако су током председничке кампање у САД „мудро ћутали“, не желећи да се јавно опредељују, није тајна да су представници Уједињене Европе прижељкивали победу досадашњег станара Беле куће. Како објашњавају познаваоци прилика у Бриселу, разлог за то је, с једне стране, чињеница да су за протекле четири године ипак упознали Обаму, а с друге, стрепња да би његов противкандидат Мит Ромни могао да тврде ставове које је заступао у кампањи – попут оног о „Русији као највећем непријатељу САД“ – преточи у дело. А Европи никако не треба нови хладни рат.

По речима Јелице Минић, заменица генералног секретара Савета за регионалну сарадњу, победа Барака Обаме изазвала је позитивне реакције дилем Старог континента управо у контексту његових најаве о даљем развијању добрих односа са најмоћнијим актерима у међународној заједници, као и обећања о престанку војног ангажовања САД у кризним жариштима.

– Уз то, његовим програмом обухватније социјалне, а пре свега здравствене заштите за америчке грађане, хвата се и правац европског тржишног и социјалног модела, односно социјалне тржишне привреде, захваљујући коме са 10 посто светског становништва и 30 процената светског производа, Европа обезбеђује чак 60 одсто укупних светских издавања за социјалну заштиту. Искуства земаља северне Европе и посебно Немачке, са оваквим моделом у најизраженијој форми, показала су да је он најбоље одолевао глобалној економској кризи. А кроз ове председничке изборе у САД стигла је и потврда да стварна брига о грађанима може да се исплати не само економски, него и политички – наводи др Јелица Минић.

● **А шта региону може донети победа Барака Обаме, посебно у светлу чињенице да је, прилично необично, Хилари Клинтон посетила ове просторе у самом финишу кампање? Значи**

ли то да ће САД у времену које долази поново значајно појачати своје политичко присуство овде?

– Наш регион је тешко погођен глобалном, а пре свега кризом у Европској унији са којом је витално повезан финансијски, трговински, технолошки... То је утицало на погоршање унутрашње политичке ситуације у многим државама са овог простора, доводећи у питање даљу динамику процеса европске интеграције и репавање отворених питања са суседима. При томе је, да зло буде веће, играње на против-

хове политике нису изменили. Ипак, тешко је очекивати да ће САД значајно повећати своје присуство на овом простору – амерички приоритети су негде другде.

● **Ако је у протеклих неколико година било видљиво кретање узлазном линијом комуникације у троуглу Београд-Загреб-Сарајево, то је прекинуто с доласком Томислава Николића на чело Србије. Како се у Савету гледа на ту очигледну регресију односа у региону?**

– Регресије има у неким, првенствено билатералним односима, али се истовремено одиграва даљи успон мултилатералне сарадње, која је за дугорочну стабилност региона кључна и која увелико „пегла“ свако заоптривање на пољу билатерале. Звучи претенциозно, али није неистинито – тако функционише и ЕУ. Постоје области у којима је идентификован заједнички интерес, где су обезбеђена нека средства и где се мултилатерална сарадња увелико одвија: трговина, транспорт, енергија, заштита животне средине, истраживање и развој, јавно здравље, рурални развој, правосуђе и унутрашњи послови... И ту, највероватније, неће бити озбиљних последица и поред тих очигледно погоршаних политичких односа у тзв. дејтонском троуглу.

● **На другој страни, српски и косовски премијери, Ивица Дачић и Хаџим Тачи, за мање од месец дана састали су се два пута. Отвара ли то, по Вама, заиста перспективу за расплитање балканског „Гордијевог чвора“?**

– У свету постоје статусна питања која нису решена више од пола века, а живот иде даље, тргује се, сарађује, постоји, напредује... То важи и за саму ЕУ – питање Кипра. Наравно, све утиче на све друго.

Али, зашто би интерес Србије био да се Косово изолује, доведе у безнадежну ситуацију и постане хронични извор дестабилизације региона? Да ли би грађани Србије имали од тога користи? Или Срби на Косову? Уз то, ми који живимо данас – нисмо вечни. Треба дати шансу новим генерацијама да нађу свој модус вивенди тако што ћемо им олакшати данас да сутра на томе раде са што мање оптерећења.

● **Хоће ли се сада нешто променити у статусу Косова у самом Савету за регионалну сарадњу?**

– Косово је својевремено, посредством Унмика, постало члан Савета за регионалну сарадњу. У текућим документима се појављује са звездицом и фусотомом, а на скуповима које Савет организује, његови представници седе иза табле на којој пише Косово са звездицом. Након почетних неспоразума, то је данас општеприхваћено стање. Опет, у нашим оснивачким документима и даље фигурира „Унмик у име Косова“. Али у Савету за регионалну сарадњу се не могу наметати решења на штету било које

чланице. Дакле, неопходна је услаглашеност чланица, како би било могуће да све буду укључене у рад Савета. То су неки од основних принципа рада ове мултилатералне, регионалне организације.

● **Шта би Србији, осим на психолошком плану, могла донети евентуална одлука Европског савета о условном датуму за почетак преговора са ЕУ? Очекујете ли да би такав корак ЕУ могао зауставити талас евроскептицизма, који је заплуснуо Србију?**

– Процес је свакако двостран. Стратегија проширења заснива се на принципима консолидације, условљавања и комуникације, уз неопходни капацитет саме ЕУ да интегрише нове чланице. С друге стране, свака земља која има аспирације да постане чланица ЕУ мора да покаже капацитет да спроведе неопходне реформе како би могла да усклади свој политички, институционални, правни, административни и економски систем са прописима, правилима, стандардима, политикама и одговарајућом праксом у ЕУ. Нама је ово

усклађивање неопходно чак и да немамо као држава званичан став да хоћемо у Европску унију. А ЕУ, пак, поручује: гурајте се, тражите, намећите се, имајте иницијативу, комуницирајте боље, презентујте ваше успехе... ако хоћете да останете видљиви на хоризонту. Другим речима – нема никаквог оправдања за летаргију. И да се не заносе неверне Томе: ЕУ сигурно неће пропасти док ми не дођемо на ред за приступање. Па ни након тога...

● **Али прети ли опасност да се граница ЕУ за дуже заустави „на Дунаву код Вуковара“, ако се имају у виду оспоравања која стичу чак и на рачун уласка Хрватске у Унију. Да ли је могуће превазићи „замор од проширења“, те скепсу према чланству земаља Западног Балкана која постоји у делу ЕУ?**

– Скепса је у извесној мери и оправдана – јер гледајте само проблеме које имају Румунија и Бугарска. Али, с друге стране, успехе централноевропских и балтичких земаља нико не оспорава. Срећом, Хрватска је по већини индикатора ближа овој другој групи.

Иначе, многи актуелни отпори су условљени интерним политичким и економским приликама у чланицама Европске уније. Али, ЕУ неће ризиковати свој кредибилитет. Хрватска ће ући у Унију, баш као и ми остали, са закашњењем мањим или већим. Црна Гора стално добија похвале. Има и Србија својих успеха, Албанија је стабилновала унутрашње политичке односе, Македонија има „прикривене“ преговоре о приступању, тзв. ХЛАД. Ми смо сви изложени утицајима из окружења и на њега утичемо. Сви волимо оне који емитују позитивну енергију, верују у себе и себе поштују. Такви су увек пожељно друштво. Па будимо онда и ми такви, пре свега због себе самих.

■ **Мирослав Стајић**